

'Kemik' ve sansür

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Baudelaire, 19. yüzyılın sonunda 'Tanrı fahişelerin temsilcisidir' diyordu. 'Kötülük Çiçekleri' isimli kitabı yayımlandıktan bir süre sonra savcı hakkında soruşturma başlattı.

Baudelaire'in 'ahlak sınaması'ndan geçmiş kitabı bugün gerçek ve uçsuz bucaksız bir yeni etik (ahlak değil) anlayışının başyapıtı kabul ediliyor.

James Joyce, Ulysess'i ABD'de bir dergide öyküler halinde yayımlayınca savcılık bir kez daha harekete geçti, yayını yasakladı. Kitap orada yayımlanamadı. Ancak Paris'te bir yayıncı buldu. Fakat bu hiçbir şeyi değiştirmede. Karısına yazdığı mektuplarda akıl almaz bir açık saçıklığı kaleme alan, bana göre Ulysess'te bir hayli muhafazakâr davranan taş gözlüklü Joyce'un kitabı bütün çağlar boyunca oluşturulmuş edebiyat metinlerinin en önemlilerinden birisi kabul edildi.

Bu zincire bizden de birçok halka eklenebilir ama son halka, şimdilik, Bedri Baykam'ın romanı, 'Kemik'. Savcılık, malum yasalar çerçevesinde kitap hakkında müstehcenlik iddiasıyla soruşturma başlattı.

Müstehcenlik, garip bir kavram. Sınırlarının nerede başlayıp bittiğini söylemek çok güç. Fakat temelinde, kamu otoritesinin kendisini toplumsal bireyi kollamakla yükümlü sayıp, onun adına, onun hakkında karar vermesi yatıyor. Oysa bu 'doğruluk' tanımı ve ölçütü çok göreceli bir şey. Kimine göre iyi olan, yararlı olan, kimine göre sakıncalı olabiliyor. Otorite, işin bu yanları üstünde hiç düşünmeksizin çıplak bir mantık izliyor. Genel olarak bakınca, otoritenin, asıl çıkış noktasını cinselliğin oluşturduğunu insan kolaylıkla görebiliyor. Cinselliğin sözel ya da görsel olarak dile getirilmesinin ortak ahlak anlayışına ters düştüğü kabul ediliyor.

Oysa, günümüzde bu anlayış artık geçerli değil. Çünkü, her şey bir yana, modernleşme, cemaatçi, cemaatin doğrusunu savunmak anlamına gelen bir ahlak anlayışından vazgeçmek demek. Modernleşme, insan tekinin kendi akli, iradesi ve vicdani tercihiyle baş başa kalması demek. Öteki, ortalama değer, geleneksel olanın egemenliğini ve daha da kötüsü hiç değişmemesini istemek demek. Dolayısıyla sansürün arkasında olan, her zaman belli bir tutuculuğu içeren ahlakçılıktır.

Burada unutulmaması gereken bir husus var. Dünyada yasak diye bir kavram elbette söz konusu. Bu,

sadece iki noktada beliriyor. İlki, pornografi, öteki şiddet. Bunların altında da ticari kaygılar, amaçlar yatıyor. Elbette bir toplumda korunması gereken kesimler var. Özellikle çocuklar başta geliyor. Fakat buna rağmen katı bir yoksama değil işin içindeki. Son kertede bir şiddet demek olan pornografi, bu nedenle, özünde serbesttir fakat özgür değildir. Kamusal alandaki varoluşu belli kısıtlamalara tabidir fakat, mevcuttur. Kimse 'sex shop'ları kaldırmayı önermez; onların bir sınırlama içinde 'icra-i faaliyet' etmesini bekler. O nedenle de bu kavramlara dönük kısıtlamalar ahlakçılığı değil, ötekini bir birey olarak gözetken belli bir etik yaklaşımı içerir.

Şimdi, Bedri Bayram'ın kitabı bu kategorilerin hangisine giriyor? Üstelik, kendisi, kitap yayımlanmadan önce içerdiği cinselliği belli bir sansüre tabi tutmuştu. (Ben buna katılmamıştım.) İkincisi, Bedri'nin kitabındaki cinsellik, onunla okurunu ilgilendirir. O cinsellik, kitap eklemlenmesi, iyidir, kötüdür, okurun bileceği şey. (Ben romanı o kadar da kendime yakın bulmadım.) Bunun ötesi birilerinin benim adıma karar vermesi anlamına gelir. (Ben ona yokum.)

Bireye güvenmenin ve her şeyi mahkemenin değil, okurun yargısına terk etmenin zamanı hala gelmedi mi?